

Időspirál

1x45 vagy 2x45 perces, komplex szövegfeldolgozó,
kép- és szövegalkotó óra
(magyar, vizuális kultúra, technika, kreatív írás)

Miről szól ez a tanegység?

Az időutazás mindig is érdekelte az embereket, és biztosan a gyerekek is hallottak már róla. Ezen az órán egy képzeletbeli „időutazáson” vehetnek részt Ayhan Gökhan versének segítségével, majd elkészíthetik saját életpiráljukat is az általuk legfontosabbnak tartott életeseményeket jelölve.

Áttekintő vázlat

1.1 Időgép	45-90 perc
1.1a Hova utaznál, ha lenne időgéped?	10 perc
1.1b Repülő szánkó	15 perc
1.1c Időspirál készítése	20-65 perc
Összesen:	1x45 / 2x45 perc

Előkészületek

Anyagok beszerzése, eszközök előkészítése. Készítsünk előre egy papírspirált, amit be tudunk mutatni a gyerekeknek! Szerencsésebb, ha ez nagyobb méretű, mint amit ők fognak elkészíteni, így messzebről is jobban látszik.

1. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ayhan Gökhan: Szánkó

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Papírtányér vagy műszaki rajzlap / fő
Rajzeszköz: filctoll, színes ceruza
Olló, tű, fonál

 (Füzet, íróeszköz)

FELADATOK LEÍRÁSA

1.1 Időgép

1.1a Hova utaznál, ha lenne időgéped?

- Tudjátok-e, mi az időutazás?
- Ha tényleg létezne időutazás, hova, melyik korba repülnél el?
- Ha csak rövidebb távot járhatnál be az időben – mondjuk a szüleid gyerekkoráig repülhetnél vissza –, akkor hova mennél, mit néznél meg?
- Ha még rövidebb időutazásban lehetne csak részed, ha csak a saját életedben pergethetnél vissza az eseményeket, akkor hova mennél? Miért?
- Vajon miért akarjuk újra és újra átélni a számunkra kellemes eseményeket?
- Mi segít ebben? Miért jó és fontos dolog emlékezni?

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek értsék meg, hogy a múlt és a jelen összekapcsolódik, így vezet a jövő felé.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Fantáziajáték
Vers olvasása és értelmezése
Beszélgetés
Papírmunka: időspirál készítése
Életesemények rajzos (írásos) megjelenítése

JEGYZETEIM

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Papírtányér vagy műszaki
rajzlap / fő
Rajzeszköz: filctoll, szí-
nes ceruza
Olló, tű, fonál

Vedd figyelembe!

Az időutazás jobbára a tudományos-fantasztikus irodalom témája, de éppen ezért (mert tudományos irodalomról is van szó), nem teljesen alaptalan. Einstein relativitáselmélete, valamint a görbült tér modellje adta meg a lehetőséget magának Einsteinnek és tudós társainak, hogy kidolgozzák a féreglyuk-elméletet. A féreglyuk valójában egy téridőhíd, amely összeköti a téridő görbületének két szintjét, ám olyan parányi, hogy ember semmiképpen sem tud áthatolni rajta. (Magyarázó ábra elérhető a Reftantáron.)

1.1b Repülő szánkó

15
perc

A gyerekek olvassák el **Ayhan Gökhan: Szánkó** című versét, és keressék a válaszokat a következő kérdésekre:

- Milyen eszköz szerepel a versben „időgépként”?
- Hova utazik vele a versben megszólaló személy? Ki lehet ő?

A vers elolvasása után beszéljünk arról, miért szeretne visszamenni a nyárba a versben megszólaló! (Akiről okkal feltételezhetjük, hogy maga a költő. Tehát Ayhan Gökhan saját „időutazásáról” beszél, ahogy ő azt elképzeleli.)

- Mióta ismerhetik egymást Zitával?
- Milyen kapcsolat lehet köztük a vers alapján?
- Milyen közös nyaraik lehettek, milyen élményeket élhettek át együtt?

Vedd figyelembe!

Ayhan Gökhan 1986-ban született magyar anyanyelvű költő. Édesapja török, édesanyja roma származású. Születésétől fogva Budapesten él. Felesége Izsó Zita költő.

1.1c Időspirál készítése

20-65
perc

Mi lenne, ha neked is lehetne egy ilyen időutazó szánkód, amivel visszamehetnél a saját életed bizonyos pontjaira? Gondolkozz el rajta, hogy hova mennél vissza szívesen! Miért?

Most elkészítünk egy időspirált, amelyen lecsúszhat az időszánkód, és részt vehetsz egy képzeletbeli időutazáson.

Vedd figyelembe!

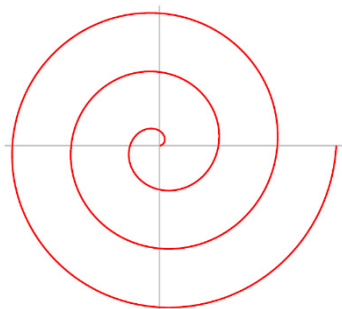
Készítsük el előre az időspirált, és mutassuk be a gyerekeknek! Úgy fogjuk meg, hogy legkülső kör legyen az ujjaink között, és a kör/spirál középpontja legalul (tehát a szélesebb körívtől lefelé, tölcészerűen keskenyedik a spirál)! Magyarázzuk el a gyerekeknek, hogy most itt állunk a legszélesebb kör végpontján, és ahogy siklik le az időszánkónk, úgy megyünk vissza az időben, egészen a születésünk pillanatáig!

JEGYZETEIM

Műveletek:

1. Az időspirált legegyszerűbb papírtányérból készíteni, mert ott már adva van a körforma, és elég jó a tartása, a nagysága is megfelel. Ha nem akarunk papírtányérra költeni, akkor egyszerű műszaki rajzlap is lehet az időspirál alapja. A lapot a csúcsától indítva visszahajtjuk úgy, hogy a felső él az oldal-sóhoz illeszkedjen, majd négyzetet vágunk ki belőle. Meghajtjuk a másik átlót is, így a két átló metszéspontján megtaláljuk a négyzet középpontját. (Egyéb-ként nincs belőle baj, ha spirál nem pontosan a középpontból indul.)
2. Rajzolják rá a tányérra/papírra a gyerekek a spirált, majd jelöljék rajta az időt: osszák annyi részre, ahány évesek, és számozzák be az éveket! A spirál belső csúcsánál van a születés időpontja. Az időspirál sablonja segítséget nyújthat a gyerekeknek a rajzolásban. A sablon letölthető a Reftantárról.

3. Gondolják végig, melyek voltak életük legfontosabb, legszebb eseményei, és azt jelenítsék meg a spirálon egy rajzzal, egy szimbólummal! Vigyázzanak rá, hogy a rajzok ne nyúljanak át a szomszédos spirálkarba!
4. A vonalak mentén vágják fel a spirált! Fonállal függesszék fel! A fontosabb eseményekhez lógó díszeket („mérőldköveket”) is készíthetnek.
5. Lásd a Reftantáron elérhető képeket!

Variációk

Ha kidolgozottabb, szebb munkát szeretnénk, illetve ha az a célunk, hogy a gyerekek jobban elmélyedjenek saját múltjukban, akkor az időspirál készítésére nyugodtan szánhatunk egy vagy másfél tanórát is.

Nem mindenki vizuális típus, lehet olyan a gyerekek között, aki szívesen le is írná az emlékeit. Ha több időt szánunk a témára, érdemes egy-egy kerek történetben vagy szabadvers formában (mint a Szánkó című vers) leírni azokat. Választható otthoni feladatnak is alkalmas.

Ha van rá lehetőségünk (például délutáni szabadfoglalkozás keretében), az időspirálokat „állítsuk ki” a tanteremben! Érdemes úgy felkötni azokat (például egy kifeszített spárgára), hogy szabadon foroghassanak. Vigyázzunk, hogy a spirálok a színes oldalukkal nézzenek lefelé! A kiállítás-rendezést összeköthetjük azzal is, hogy a vállalkozó gyerekek elmesélik a saját legfontosabb életeseményeiket, illetve felolvassák a verset, prózát, amit írtak. Ez kitehet egy teljes tanórát is.

